



Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 12145/2025
23.10.2025. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Драгане Бољевић, Јасмине Симовић, Јелице Бојанић Керкез и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Владимир Матић адвокат из ..., против тужене Републике Србије – Министарство правде – Привредни суд у Београду, коју заступа Државно правобранилаштво са седиштем у Београду, ради накнаде материјалне штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гжрр1 700/23 од 20.02.2025. године, у седници већа одржаној 23.10.2025. године, донео је

Р Е Ш Е Њ Е

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гжрр1 700/23 од 20.02.2025. године.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гжрр1 700/23 од 20.02.2025. године и пресуда Основног суда у Лазаревцу Прр1 54/22 од 06.10.2023. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Вишег суда у Београду Гжрр1 700/23 од 20.02.2025. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена пресуда Основног суда у Лазаревцу Прр1 54/22 од 06.10.2023. године којом је обавезана тужена да на име имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року исплати тужиљи износ од 313.903,20 динара, са законском затезном каматом од 29.06.2022. године и да јој надокнади трошкове парничног поступка у износу од 105.825,00 динара. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, благовремено изјавила ревизију предвиђену чланом 404. ЗПП (посебна ревизија).

Тужилца је поднела одговор на ревизију.

По оцени Врховног суда, посебна ревизија тужене у овом спору је дозвољена ради уједначавања судске праксе, због чега је на основу члана 404. ЗПП одлучено као у првом ставу изреке.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да је ревизија тужене основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем Привредног суда у Београду Прр 4Ст 152/21 од 26.02.2021. године утврђено је да је тужили повређено право на суђење у разумном року у предмету тог суда Ст 60/10, поступку стечаја Земљорадничке задруге „Колубара“ из Лазаревца, отвореног решењем Трговинског суда у Београду Ст 1408/20 од 07.11.2002. године. Решењем стечајног суда Ст 1408/02 од 29.03.2004. године признато је утврђено потраживање тужиле по основу гарантоване зараде са доприносима за девет месеци, по обрачуна на дан исплате. Признато и утврђено потраживање тужиле није ни делимично намирено у стечајном поступку.

На основу тако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да постоји одговорност тужене за потраживану имовинску штету због повреде права на суђење у разумном року, у смислу члана 31. став 3. Закона о заштити права на суђење у разумном року. По становишту судова, имовина стечајног дужника је у друштвеној својини јер је решењем стечајног суда Ст 1408/02 од 09.10.2007. године за стечајног управника именована Агенција за приватизацију – Центар за стечај, тако да стечајни дужник није био пословно и институционално независан од државе. Одлуку о висини имовинске штете судови су засновали на налазу вештака од 16.08.2022. године, у висини минималне зараде за девет месеци обрачунате према последњем податку о њеном износу.

По оцени ревизијског суда, основани су наводи тужене да су нижестепени судови у овом спору погрешно применили материјално право.

Одредбом члана 31. став 3. Закона о заштити права на суђење у разумном року прописано је да је одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року објективна. Објективна одговорност за штету је одговорност без кривице, заснована на постојању узрочно-последичне везе између штетне радње или пропуштања и настале штете. Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правоснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа, која су без њихове кривице остала неизмирена у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником са већинским друштвеним и државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року.

Следствено изложеном, за објективну одговорност тужене у овом случају, без посебног утврђивања узрочно-последичне везе између повреде права на суђење у разумном року и потраживање имовинске штете, битна је чињеница структуре капитала стечајног дужника – тужилиног послодавца, у време настанка њеног потраживања из

радног односа утврђеног решењем стечајног суда. Та чињеница, по налажењу Врховног суда, за сада није поуздано утврђена. Нижестепени судови су чињенични закључак да је стечајни дужник пословао са друштвеним, односно државним капиталом засновали искључиво на решењу стечајног суда о именовању Агенције за приватизацију – Центар за стечајног управника, донетог на основу члана 14. став 9. Закона о стечајном поступку („Службени гласник РС“ број 84/04 и 85/05). Међутим, из образложења решења којим је утврђена повреда права тужиље на суђење у разумном року и извештаја стечајног управника од 23.05.2023. године, произилази да је највећи проблем у стечајном поступку управо власничка структура имовине стечајног дужника, јер земљиште највећим делом није у његовом власништву, већ у државној својини. Ова чињеница је битна, јер у случају да је стечајни дужник није основан на бази друштвеног или државног капитала мора се утврдити узрочно-последична веза између повреда права на суђење у разумном року и ненаплаћеног потраживања, односно утврдити да ли је неадекватно поступање стечајног суда искључиви разлог немогућности наплате потраживања, а то подразумева доказивање да је дужник имао довољно средстава у имовини и да је поштујући редослед исплате тужиља могла наплатити своје потраживање.

Тужиљи је у стечајном поступку признато потраживање из радног односа са стечајним дужником, које у решењу од 29.03.2004. године није одређено у номиналном новчаном износу, већ упућивањем на гарантовану зараду по обрачуну на дан исплате, за период од девет месеци. Правни институт гарантоване зараде био је предвиђен члановима 65. – 67. Закона о радним односима („Службени гласник РС“ број 55/96). Према тим одредбама, износ гарантоване нето зараде утврђује Влада Републике Србије по претходно привабљеном мишљењу Већа савеза синдиката Србије и Привредне коморе Србије. Тај правни институт постојао је све до 01.06.2001. године, када је изменама и допунама наведеног закона уведен институт минималне зараде, у висини од 35% од просечне зараде у привреди Републике Србије према последњем објављеном податку Републичког органа надлежног за послове статистике. Минимална зарада регулисана је и чланом 84. Закона о раду („Службени гласник РС“ број 70/01 и 73/01), у висини коју утврђују споразумно Влада Републике Србије, репрезентативни синдикат и репрезентативно удружење послодаваца организовани за територију Републике Србије у складу са законом, а ако они не постигну споразум у року од 10 дана од почетка договора, минималну зараду утврђује Влада Републике Србије (члан 84. став 2. и 3.). Означени закони примењивали су се до дана отварања поступка стечаја тужиљиног послодавца. Код такве законске регулативе, висину имовинске штете – ненаплаћеног потраживања гарантоване зараде за период од девет месеци, није било могуће утврдити у висини минималне зараде према последњем објављеном податку пре обављеног вештачења, односно применом одредби о минималној заради из важећег Закона о раду.

Из тих разлога, обе нижестепене пресуде су укинуте и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење.

У поновљеном суђењу првостепени суд ће утврдити да ли је у стечајном поступку утврђена висина тужиљиног потраживања гарантоване зараде и исказана у номиналном новчаном износу, за који период од девет месеци је тужиљи признато потраживање у висини гарантоване зараде јер од тога зависи да ли ће се за утврђивање висине штете примењивати одредбе о гарантованој заради из Закона о радним односима или одредбе о минималној заради из Закона о изменама и допунама Закона о

радним односима од 01.06.2001. године, односно Закона о раду („Службени гласник РС“ број 70/01 и 73/01) и да ли је стечајни дужник у време настанка потраживања пословао са друштвеним или државним капиталом. Све ове чињенице првостепени суд ће утврдити користећи се овлашћењем из члана 311. Закона о парничном поступку, тако што ће од стечајног управника затражити допуну његовог извештаја од 23.05.2023. године и на те околности, а по потреби и вештачењем утврдити висину штете.

Са свега наведеног, на основу члана 416. став 2. ЗПП, одлучено је као у другом ставу изреке.

**Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић